

Кучеренко Наталія Сергіївна
к.психол.н., старший викладач
кафедри практичної психології
Української інженерно-педагогічної
академії.

Kucherenko Natalia
PhD in Psychology, Senior Lecturer,
Department of Practical Psychology
Ukrainian Engineering Pedagogics
Academy

Кучеренко Сергій Михайлович
к.психол.н., доцент, доцент кафедри
психології діяльності в особливих
умовах Національного університету
цивільного захисту України

Kucherenko Sergey
PhD in Psychology, Assistant Professor
Department of Psychology of Activity in
Special Conditions
National University of Civil Defence of
Ukraine

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФЦЕРІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ НГУ
ЯК ОДИН З ЕТАПІВ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Психологічне забезпечення навчального процесу полягає у цілеспрямованому використанні психологічних знань в організаційному і навчально-методичному напрямках службово-бойової підготовки курсантів

технічного профілю, направлено на створення умов для їх особистісного та професійного розвитку, включає заходи та засоби, які можуть застосовуватися, переважно, під час навчання: психологічну діагностику, психологічний супровід професійної підготовки, психологічну корекцію тощо. Виходячи з цього нами запропонована комплексна програма психологічного забезпечення службово-бойової підготовки майбутніх офіцерів технічного профілю Національної гвардії України одним з етапів якої є психологічний супровід їх службово-бойової підготовки.

Основною функцією етапу психологічного супроводу є дослідження, аналіз, формування, розвиток, здійснення корекції професійно-пізнавальної сфери особистості курсантів, консультування, надання своєчасної психологічної допомоги і підтримки, створення умов для особистісного та професійного становлення, їх повноцінної реалізації у службово-професійної діяльності.

Зміст включає дослідження професійного розвитку курсантів ВВНЗ є одним з важливих завдань їх службово-бойової підготовки, вирішення котрого може бути здійснено за рахунок психологічного супроводу процесу професійного навчання. Психологічний супровід службово-бойової підготовки курсантів технічного профілю НГУ – це комплекс заходів, які проводяться з метою підвищення успішності службово-бойової підготовки майбутніх офіцерів, включає комплексну розробку спеціальних психологічних тренінгових програм розвитку необхідного рівня професійно важливих якостей майбутніх офіцерів технічного профілю в процесі професійного навчання для подальшого ефективного виконання ними професійної діяльності особливо в екстремальних умовах.

Завдання психологічного супроводу полягають у:

- допомозі в адаптації до умов життєдіяльності військовослужбовця;
- розвитку професійної мотивації з урахуванням технічного напрямку майбутньої діяльності, ціннісно-сміслових орієнтацій, загальних і спеціальних здібностей курсантів, інтелекту та професійної свідомості, професійного мислення, безпосередньо технічного мислення, емоційно-вольової сфери,

професійно важливих якостей, відповідальності за своє становлення, самостійності, впевненості в собі тощо;

- формуванні професійної ідентичності, готовності до майбутньої службово-бойової діяльності технічного профілю;

- проведенні контролю за динамікою психічних станів курсантів;

- виявленні факторів, що негативно впливають на психічний стан курсантів та вживання заходів відносно їхнього усунення і профілактики;

- наданні психологічної допомоги та проведенні психокорекційних заходів.

Зміст психологічного супроводу повинен конкретизуватися з урахуванням специфіки діяльності, задач та умов. У практичному відношенні психологічний супровід службово-бойової підготовки до дій в екстремальних умовах це:

- по-перше, набуття курсантами відповідних спеціальних знань, які сприяють психологічній готовності до подолання труднощів, які можуть виникати, особливо у екстремальних умовах діяльності, формування на цій основі раціонального ставлення до них;

- по-друге, застосування цілеспрямованих комплексних тренінгових програм для підвищення успішності службово-бойової підготовки майбутніх офіцерів технічного профілю Національної гвардії України.

У ході дослідження психологічного забезпечення службово-бойової підготовки майбутніх офіцерів технічного профілю Національної гвардії України були запропоновані наступні функціональні блоки психологічного супроводження: діагностичний, корекційний та моніторингу.

Діагностичний блок включає:

- визначення факторів впливу на успішність службово-бойової підготовки майбутніх офіцерів технічного профілю;

- діагностика рівня розвитку професійної мотивації з урахуванням спрямованості на технічну діяльність, професійного (технічного) мислення, інших професійно важливих якостей, комунікативно-організаційних здібностей;

- поглиблене вивчення курсантів у період службово-бойової підготовки;

- виявлення основних проблеми службово-бойової підготовки;
- вивчення, аналіз, узагальнення труднощів особистісного та професійного розвитку, які зазнають майбутні офіцери технічного профілю під час службово-бойової підготовки;
- вдосконалення процедур прогностичного оцінювання успішності службово-бойової підготовки майбутніх офіцерів технічного профілю.

Корекційний блок психологічного супроводу навчального процесу передбачає:

- розробку та впровадження соціально-психологічних тренінгів для активізація професійної мотивації, безпосередньо технічної спрямованості, здобуття навичок постановки реальних професійних цілей та їх досягнення, розвитку інтелектуального потенціалу майбутніх офіцерів технічного профілю, елементів професійного (технічного) мислення, саморегуляції психічних станів майбутніх офіцерів технічного профілю, формування комунікативної та організаційної компетентності. При цьому використовуються методи формування професійної мотивації, саморегуляції психічних станів, спеціальні вправи для розвитку елементів професійного мислення, технічного мислення, професійно важливих якостей курсантів, проблемні ситуації, ділові ігри тощо;
- проведення індивідуальних консультацій;
- надання психологічної допомоги курсантам, котрі відчувають труднощі службово-бойової підготовки, професійної та особистісної комунікації;
- надання рекомендацій викладачам, командирам підрозділів, курсовим офіцерам зі здійснення індивідуального підходу до курсантів, урахування їх особистісно-професійних особливостей, з комплектування груп для виконання службово-бойових завдань, службових переміщень;
- надання індивідуальних пропозицій щодо психологічного супроводу курсанта за місцем постійної служби.

Блок моніторингу - дослідження умов, які впливають на психологічний супровід навчального процесу у ВВНЗ, спрямований на розробку та

впровадження заходів щодо поліпшення діяльності викладачів, командирів підрозділів, курсових офіцерів, включає:

- розробку пропозицій, щодо профорієнтаційних заходів для відбору гідних кандидатів на навчання за технічним профілем;
- узагальнення передового досвіду застосування подібних систем супроводу та впровадження результатів в навчальний процес;
- психологічний аналіз нормативно-правової документації, котра регламентує службово-бойову підготовку, особливо в екстремальних умовах;
- створення наглядних матеріалів навчально-методичної спрямованості, що демонструють позитивний досвід курсантів та офіцерів технічного профілю у вирішенні складних психологічних професійних проблем;
- створення банку професійних проблемних ситуацій, в котрих моделюється діяльність в екстремальних умовах;
- проведення моніторингу стану службово-бойової підготовки та надання пропозицій щодо її поліпшення;
- розробка заходів щодо оптимізації соціально-психологічного клімату у підрозділах;
- проведення консультацій з курсантами, викладачами, командирами підрозділів, курсовими офіцерами з питань поліпшення службово-бойової підготовки.

Література

1. Бурлачук Л.Ф. Управління психічними станами військовослужбовців: Київ: Либідь, 1997. 112 с.
2. Кучеренко С. М., Кучеренко Н. С. Психологічна готовність майбутнього офіцера технічного профілю до організації службово - бойової діяльності в особливо умовах «Теорія і практика сучасної психології». Збірник наукових праць. 2018. №1. С. 150-154
3. Приходько І. І. Засади психологічної безпеки персоналу екстремальних видів діяльності: монографія Харків: Акад. ВВ МВС України. 2013. 745 с.